

Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant

*Reactienota wensen
en bedenkingen*

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

Reactienota wensen en bedenkingen Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant

In opdracht van	Dagelijks Bestuur Metropoolregio Eindhoven
Auteur	Stefan Raedts / MRE
Datum	21-3-25
Status	Definitief

Beste gemeenteraden,

Op 13 juli 2023 hebben de 21 colleges van de Metropoolregio Eindhoven ingestemd met de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. In 2024 bent u als gemeenteraad uitgenodigd om uw wensen en bedenkingen te uiten. Met deze reactienota, inclusief bijlage, ontvangt uw gemeenteraad een reactie op de wensen en bedenkingen. Deze reactienota is na advies van het portefeuillehoudersoverleg Ruimte & Wonen vastgesteld door het Dagelijks Bestuur.

Ingebrachte wensen en bedenkingen

Als we de reacties van alle 21 gemeenten uitsplitsen in verschillende wensen en bedenkingen, dan komen we uit op zo'n 200 punten. Hierin zitten overigens ook veel dubbele reacties omdat de Peel en de Kempen hun reacties gezamenlijk hebben voorbereid. Deze reacties en de inhoud ervan geven een grote betrokkenheid vanuit uw gemeenteraden aan. Wij danken u voor de ingebrachte wensen en bedenkingen.

Waarover gaan de wensen en bedenkingen?

Als we kijken naar de onderwerpen, zien we dat de onderwerpen van de vijf ontwikkelprincipes ook sterk terugkwamen in de reacties; de meeste opmerkingen gaan over mobiliteit (32%), gevolgd door bedrijventerreinen/economie (17%) en wonen (9%). De reacties over landelijk gebied (9%) en water (3%) liggen veelal in het verlengde van het ontwikkelprincipe "bodem, water, natuur en landschap als leidend principe". Naast de 5 ontwikkelprincipes zijn er ook reacties over brede welvaart (12%) en voorzieningen (9%).

Hoe gaan we om met de wensen en bedenkingen?

Allereerst is vanuit de gemeenteraden aangegeven veel herkenning in de ontwikkelprincipes te zien. We constateren daarnaast dat er geen passages of ontwikkelprincipes in de Ontwikkelstrategie staan waarvan is aangegeven dat men het oneens is, of een directe wijziging noodzakelijk is. Dat sterkt ons vertrouwen dat we met de Ontwikkelstrategie een goede richting voor onze regio hebben gekozen.

Wel vernemen we ook zorgen of wensen over onderwerpen. Zorgen die regionaal worden herkend. Het gros van de reacties betreft uitwerkingsvraagstukken, vaak op onderwerpen waar al een uitwerking loopt. Deze reacties zijn dan ook ingebracht in de uitwerkingstrajecten zoals het opstellen van een regionaal mobiliteitsplan (RMP), visie en programmering werklocaties of de verkenning voorzieningen.

Daarnaast zijn er ook reacties binnengekomen die vragen om nieuwe onderwerpen of verbreding van de Ontwikkelstrategie. Denk hierbij aan reacties over brede welvaart (of sociale cohesie), voorzieningen en energie. Deze wensen vragen echter niet om een aanpassing, maar om deze onderwerpen zorgvuldig mee te nemen in een actualisatie.

Hoe ziet het vervolg eruit?

Op een aantal onderwerpen vindt een verdieping plaats en is, of wordt, uw raad hierbij betrokken. Zo zijn de Regionale Visie Werklocaties en de Regionale Mobiliteitsvisie MRE 2040 aan alle gemeenteraden voorgelegd, en worden verschillende thema's besproken tijdens de regioconferenties.

Op een aantal punten is aangegeven een verbreding van de ontwikkelstrategie wenselijk te vinden. Gezien de sterke betrokkenheid vanuit uw gemeenteraden en de gewenste verbreding vinden wij het logisch om de Ontwikkelstrategie door te ontwikkelen. Dat geeft

ruimte om nieuwe ontwikkelingen, actualisaties en gewenste verbredingen mee te nemen. Daarnaast zoeken we naar manieren hoe een ontwikkelstrategie nog meer een toetssteen kan worden bij integrale ruimtelijke opgaven. In het werkprogramma 2025-2026 is een doorontwikkeling opgenomen. In 2025 willen we komen tot een gedragen procesopzet met uitgangspunten, met hierin onder andere de scope (welke onderwerpen wel/niet), wat voor status krijgt het eindproduct (statisch of tussentijdse aanpassingen mogelijk) en hoe we deze willen gaan gebruiken (wordt het een visiedocument of kunnen we deze ook als instrument inzetten bij regionale opgaven). We gaan de Raadstafel²¹ betrekken om te bezien op welke manier we uw gemeenteraden hierbij goed kunnen betrekken.

Als voorbereiding hierop zijn we aan slag om onze ruimtelijke opgaven beter in kaart te brengen en te verbeelden met behulp van een digitaal kaartbeeld met lagen van diverse ruimtelijke opgaven en de samenhang hiertussen in onze metropoolregio. Dit kan helpen om de opgaven goed naar voren te brengen en de juiste gesprekken te faciliteren. Begin 2026 moet het traject van het doorontwikkeling dan daadwerkelijk van start gaan.

Tenslotte

Deze brief vormt de hoofdlijn van onze reactie op uw ingebrachte wensen en bedenkingen. Maar daarnaast hechten wij er ook sterk aan dat u ook op de meer specifieke wensen en bedenkingen een antwoord van ons ontvangt. Daarom hebben we in de bijlage al uw ingebrachte wensen en bedenkingen opgenomen, uitgesplitst naar deelreacties en op al deze deelreacties een antwoord gegeven.

Wij hopen hiermee een passende reactie op uw ingebrachte wensen en bedenkingen te geven. Wij zullen u op de hoogte houden van de doorontwikkeling van de Ontwikkelstrategie in 2025-2026 en in ieder geval de regioconferenties benutten om het gesprek hierover met elkaar te blijven voeren.

Met vriendelijke groet,

het Dagelijks Bestuur
van de Metropoolregio Eindhoven,

de secretaris,

de voorzitter

G.A.G.H. Wouters.

J.R.V.A. Dijsselbloem.

Bijlage 1

Gemeente	Soort	Ontwikkelpincipe	Wensen en bedenkingen	Reactie vanuit MRE
1. Asten	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Identiteit van het buitengebied beschermen en daarmee het contrast behouden met bebouwde kom.	Eens.
1. Asten	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Concrete ambities wateropgaven en waterkwaliteit op MRE niveau met de rolverdeling tussen overheid/bedrijfsleven/maatschappij. De regionale ambitie voor bestaande bebouwing, wat niet aan de huidige eisen voldoet, hieraan toevoegen.	We moeten in 2027 voldoen aan de Kader Richtlijn Water (EU verplichting). Dat lijkt vooralsnog een brug te ver. Hoe verder weg van de doelen, hoe meer beperkingen op ontwikkelruimte voor andere functies voor de toekomst. Het is belangrijk om samen met de waterschappen te onderzoeken wat de verplichte wateropgaven voor onze regio en gemeenten betekenen en hoe we dit kunnen vertalen naar afspraken en acties die passen binnen de regionale setting. Goed om dit te benaderen in combinatie met de ambities om de groenblauwe verbindingen op regionale schaal te versterken. Inzet: ontwikkelruimte voor de toekomst borgen en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.
1. Asten	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Graag uitdrukkelijk het Ruimtelijk Afwegingskader de Peel benoemen in het document als basis voor de ontwikkelstrategie.	Indien de ontwikkelstrategie wordt aangepast (huidige versie of doorontwikkeling) wordt dit meegenomen.
1. Asten	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Op regionaal niveau verdelen en plaatsen van energievoorzieningen (zoals windmolens) die een grote impact hebben op het landschappelijke beeld met inachtneming van de afspraken, doelstellingen en ontwikkelingen binnen de RES.	Deze wens is er ook breed. Dit is uitgewerkt in de RES en wordt verder uitgewerkt/geactualiseerd in de RES 2.0 (planning vaststelling 2027). De verdeling van energievoorzieningen is uiteraard ook sterk afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen.
1. Asten	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Inbreiding van de kernen ten koste van groen zoveel mogelijk beperken, ruimte bieden aan uitbreidingsgebieden waar nodig.	Eens. Inbreiding heeft juist het doel om onder andere de ruimtelijke kwaliteit (dus ook groen) en klimaatadaptatie te verbeteren. Zeker niet om dit ten koste te laten gaan van groen. Ruimte voor uitbreiding is er ook, maar inderdaad wel waar nodig. Dit is heel nadrukkelijk besproken en beschreven in de ontwikkelstrategie.
1. Asten	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht houden ook voor balans en sociale cohesie in wijken. Daarmee bestaande sociale netwerken bewaken.	Eens. We denken dat de ontwikkelstrategie hier ruimte voor geeft en dat de regionale aanpak voorzieningen hierin kan helpen. Maar we denken ook dat het uiteindelijk aan de gemeente zelf is om die balans en sociale cohesie bewaken.
1. Asten	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht voor juiste woningbalans zoals die in de woondeal is opgenomen (30% sociale huur)	Eens. Woondeal en ontwikkelstrategie moeten met elkaar in lijn zijn.
1. Asten	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Evenredige groei van voorzieningen met de groei van woningen en inwoners.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
1. Asten	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Mogelijkheden hoogbouw ook in de kleinere kernen. Op specifieke plekken kan dit ook in de dorpen.	De ontwikkelstrategie doet geen uitspraken over hoogbouw. Dit is aan de lokale gemeente.
1. Asten	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Omdraaien principe naar 'vitale kernen en dorpen als hefboom voor woningbouw': bedienen van alle doelgroepen en creëren van een gezellige woon- en leefomgeving	Graag gaan we in gesprek over de gedachte achter deze bedenking.

1. Asten	Bedenking	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Het doorgaande verkeer (bovenregionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel een opgave voor de regio.	Eens dat dit een opgave is. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
1. Asten	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Fijnmaziger OV voor betaalbare verbindingen tussen de kernen.	Deze wens is breed bekend en wordt meegenomen in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Echter het OV-gebruik -zeker in landelijk gebied- is nog herstellende na corona en er is niet tot nauwelijks extra subsidie beschikbaar.
1. Asten	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Vergroten treinfrequentie en/of tussentijds in alternatieven voorzien (fiets/bus).	De wens wordt herkend en erkend. De mogelijkheden hiervoor zijn echter soms beperkt. Maar dit onderwerp wordt nadrukkelijk meegenomen in onder meer het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Actualisatie MIRT-onderzoek Brainport en Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
1. Asten	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Aandacht voor specifieke knelpunten in de regio.	Deze aandacht wordt meegenomen in de uitwerking van de mobiliteitsvisie en multimodale mobiliteitspakketten.
1. Asten	Bedenking	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Regionale aanpak t.a.v. de verdeling van verschillende soorten bedrijvigheid in de regio (staat min of meer in ontwikkelstrategie zob)	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering programmeren we op regionaal niveau, waar we dit voorgaande jaren op subregionaal niveau hebben gedaan. De verdeling van diverse werkmilieus (en daarmee ook soorten bedrijvigheid) over de regio, ook passend bij de (sub-)regionale eigenheid, is daarbij nadrukkelijk onderwerp van discussie.
1. Asten	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Effectiever benutten van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen.	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering is als uitgangspunt opgenomen dat een deel van de geprognoseerde ruimte gevonden moet worden op bestaande bedrijventerreinen door intensivering. Hiervoor worden in de Uitvoeringsagenda van de programmering procesafspraken gemaakt. Daarbij wordt wel geconstateerd dat de beschikbaarheid van voldoende ambtelijke uitvoeringscapaciteit hierbij cruciaal is.
1. Asten	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Ruimte voor uitbreiding van lokale bedrijventerreinen in de kernen. MKB is van levensbelang voor het in stand houden van voorzieningen en verenigingsleven in de kernen.	Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
1. Asten	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Agrarische bedrijven in het buitengebied toekomstperspectief bieden.	Binnen Economie/regionale agenda bedrijventerreinen ligt de focus op het op de reguliere bedrijventerreinen. Gevestigde agrarische bedrijven in het buitengebied zijn geen onderdeel hiervan. Vormt ook geen onderdeel van het programma Landelijk Gebied.
1. Asten	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Goed vestigingsklimaat waardoor bedrijven zich blijven vestigen in de regio.	Een goede en evenwichtige verdeling van werkmilieus over de regio moet waarborgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan worden geaccommodeerd. Daarbij moeten we door het schaarser worden van ruimte wel scherpere keuzes maken in (sub-)regionale profilering.
1. Asten	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	We willen voorkomen dat er knelpunten ontstaan door slimmer en duurzamer om te gaan met woon- en werklocaties. We pleiten daarom voor meer ruimte voor industrieterreinen binnen gemeentes en bij woonkernen waardoor minder woon-werk verkeer nodig zal zijn.	Afhankelijk van het type werkmilieu en de soort bedrijvigheid die daarbij past, worden locatiekeuzes gemaakt. Bereikbaarheid van de locaties en impact op vervoersbewegingen is één van de afwegingen. Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
1. Asten	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Nieuwe verbindingen moeten ook gericht zijn buiten de Peel, provincie overstijgend.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.

1. Asten	Bedenking	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Het doorgaande verkeer (boven regionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel het probleem.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
1. Asten	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ook aandacht voor de 'last mile' t.a.v. de (H)OV knopen, hier valt in de regio nog veel te winnen.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie
1. Asten	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Investerings in OV moeten wel onder voorbehoud van garantie op vervoerskwaliteit en betaalbaarheid.	Onduidelijk wat hier onder vervoer kwaliteit en betaalbaarheid wordt bedoeld. Bij alle OV-investeringen zijn vervoer kwaliteit uitgangspunt en kosten/baten aandachtspunt.
1. Asten	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Reisafstand en reistijd moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Er moet meer aandacht komen voor het brengen van het werk naar de mensen in plaats van de mens naar het werk	Nabijheid van werk en voorzieningen is een uitgangspunt in de Regionale Mobiliteitsvisie. Wel moeten we realistisch zijn in hoeverre de locatie van werkgelegenheid stuurbaar is.
1. Asten	Wens	Algemeen	Het onderwerp gezondheid een integrale positie geven bij de ontwikkelingsprincipes.	We erkennen het belang van gezondheid, ook in combinatie met de ruimtelijke thema's. Bij de totstandkoming is dit niet besproken als een integrale positie bij de ontwikkelingsprincipes. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
1. Asten	Wens	Algemeen	We pleiten voor een duurzamere en sociale visie ten aanzien van in stand houden en extra investering in lokale en centrale voorzieningen waardoor minder reizen nodig zal zijn. Denk hierbij aan zorginstellingen, ziekenhuizen, scholen en cultuur. Hierdoor wordt het voor veel mensen eenvoudiger en minder kostbaar om voor hen belangrijke bestemmingen te bereiken.	Goed punt van aandacht. In de regionale aanpak Voorzieningen wordt enerzijds ingezet op de versterking van de basisvoorzieningen (lokaal) en deze mee laten groeien met de schaa sprong, in relatie tot de versterking de regionale (centrale) en topvoorzieningen (regionaal,boventregionaal). Het vraagstuk in deze samenhang bezien en afstemmen.
2. Bergeijk	Bedenking	Algemeen	Voor de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden is de eigen Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 leidend <i>binnen</i> de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant.	Alle 21 gemeenten hebben ingestemd met de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. Wij gaan er van uit dat alle partners de afspraken en ontwikkelingsprincipes hieruit naleven. Op het moment dat een uitwerking anders wordt vormgegeven, of een nieuwe strategie niet helemaal past binnen de gemaakte afspraken, verwachten wij dat partners hierover actief het gesprek met ons aangaan.
2. Bergeijk	Wens	Algemeen	In Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant wordt nog onvoldoende aandacht besteed aan brede welvaart, met name de (basis)voorzieningen, samenleving, welzijn, landschap en klimaat. <i>Bij het opstellen van de Ontwikkelstrategie De Kempen zijn door de inwoners zorgen geuit over deze thema's. Bij ingrepen in de fysieke leefomgeving dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor de sociaal-maatschappelijke gevolgen.</i>	Begrijpelijke opmerking. Dat is nu ook niet te corrigeren met een simpele wijziging. Wat het meeste recht doet aan de brede welvaart is om dit nadrukkelijk mee te nemen in de verdere doorontwikkeling of vervolgstappen van de ontwikkelstrategie. Dat is ook logisch en passend omdat brede welvaart centraal staat in het samenwerkingsakkoord MRE.

2. Bergeijk	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Woningbouw is de hefboom voor vitale kernen. Voor landelijke kernen met veel particulier woningbezit is dit met alleen inbreiding onvoldoende te bereiken. Ook uitbreiding is noodzakelijk, met behoud van de kracht van het (mozaïek)landschap.	De primaire focus ligt op inbreiding. Daarover stelt de Ontwikkelstrategie: "We grijpen deze woningbouwopgave aan en zetten de woningbouw in als hefboom in onze <u>bestaande</u> bebouwde omgeving." Inbreiding alleen kan ook onvoldoende mogelijkheden bieden. Daarom houdt de ontwikkelstrategie houdt ook rekening met de optie voor uitbreiding. Daarover stelt de ontwikkelstrategie onder andere: " Bij uitbreiding geldt dat deze plaats kan vinden als na zorgvuldige afweging, inbreiding onvoldoende mogelijkheden biedt of als er zich door uitbreiding een bijzondere kans voordoet voor kwaliteitsverbetering in bestaand stedelijk/dorps-gebied (bijvoorbeeld transformatie van bedrijf met een milieucirkel aan de rand van het dorp naar woningbouw)."
2. Bergeijk	Aandachts punt	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Een subregionale knoop voor De Kempen en de noodzakelijke mobiliteits transitie in de Kempen is alleen succesvol, als er sprake is van een hoogwaardige openbaar vervoer (HOV) verbinding vanuit het stedelijk gebied van en naar De Kempen. De Kempen is op dit moment de enige subregio in de MRE waar geen HOV of treinverbinding is. De gevraagde bijdrage aan de schaa sprong van de regio kan niet middels de huidige OV-structuren. Het doortrekken van de HOV-structuur vanaf De Run in Veldhoven minimaal tot aan Eersel is hierbij een noodzakelijke randvoorwaarde. Een mobiliteitsknoop in Eersel maakt een fijnmazig netwerk van ov naar de overige kernen in De Kempen mogelijk. Mede gezien de nieuwe ontwikkelingen bij het BIC en de te verwachten extra mobiliteit en sluipverkeer in De Kempen.	Deze wens is bekend en wordt meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE
3. Best			Geen	
4. Bladel	Bedenking	Algemeen	Voor de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden is de eigen Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 leidend <i>binnen</i> de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant.	Alle 21 gemeenten hebben ingestemd met de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. Wij gaan er van uit dat alle partners de afspraken en ontwikkelprincipes hieruit naleven. Op het moment dat een uitwerking anders wordt vormgegeven, of een nieuwe strategie niet helemaal past binnen de gemaakte afspraken, verwachten wij dat partners hierover actief het gesprek met ons aangaan.
4. Bladel	Wens	Algemeen	In Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant wordt nog onvoldoende aandacht besteed aan brede welvaart, met name de (basis)voorzieningen, samenleving, welzijn, landschap en klimaat. <i>Bij het opstellen van de Ontwikkelstrategie De Kempen zijn door de inwoners zorgen geuit over deze thema's. Bij ingrepen in de fysieke leefomgeving dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor de sociaal-maatschappelijke gevolgen.</i>	Begrijpelijke opmerking. Dat is nu ook niet te corrigeren met een simpele wijziging. Wat het meeste recht doet aan de brede welvaart is om dit nadrukkelijk mee te nemen in de verdere doorontwikkeling of vervolgstappen van de ontwikkelstrategie. Dat is ook logisch en passend omdat brede welvaart centraal staat in het samenwerkingsakkoord MRE.
4. Bladel	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Woningbouw is de hefboom voor vitale kernen. Voor landelijke kernen met veel particulier woningbezit is dit met alleen inbreiding onvoldoende te bereiken. Ook uitbreiding is noodzakelijk, met behoud van de kracht van het (mozaïek)landschap.	De primaire focus ligt op inbreiding. Daarover stelt de Ontwikkelstrategie: "We grijpen deze woningbouwopgave aan en zetten de woningbouw in als hefboom in onze <u>bestaande</u> bebouwde omgeving." Inbreiding alleen kan ook onvoldoende mogelijkheden bieden. Daarom houdt de ontwikkelstrategie houdt ook rekening met de optie voor uitbreiding. Daarover stelt de ontwikkelstrategie onder andere: " Bij uitbreiding geldt dat deze plaats kan vinden als na zorgvuldige afweging, inbreiding onvoldoende mogelijkheden biedt of als er zich door uitbreiding een bijzondere kans voordoet voor kwaliteitsverbetering in bestaand stedelijk/dorps-gebied (bijvoorbeeld transformatie van bedrijf met een milieucirkel aan de rand van het dorp naar woningbouw)."

4. Bladel	Aandachts punt	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Een subregionale knoop voor De Kempen en de noodzakelijke mobiliteits transitie in de Kempen is alleen succesvol, als er sprake is van een hoogwaardige openbaar vervoer (HOV) verbinding vanuit het stedelijk gebied van en naar De Kempen (de vervoersas Veldhoven-Eersel-Hapert-Bladel-Reusel). De Kempen is op dit moment de enige subregio in de MRE waar geen HOV of treinverbinding is. De gevraagde bijdrage aan de schaa sprong van de MRE kan niet middels de huidige OV-structuren. Het doortrekken van de HOV-structuur vanaf De Run in Veldhoven minimaal tot de te realiseren subregionale knoop in de omgeving Eersel en verder (!) is hierbij een noodzakelijke randvoorwaarde en dient met voorrang gerealiseerd te worden. De bereikbaarheid van en naar een mobiliteitsknooppunt in De Kempen is medebepalend voor het succes van de hub en verdient dus de nodige aandacht. De aanleg van een trein-/tramverbinding of 3D vervoer zoals een lightrail van en naar Turnhout via de Kempengemeenten Eersel, Bladel en Reusel dient hierbij nadrukkelijk onderzocht te worden. Mede gezien de nieuwe ontwikkelingen bij het BIC en de te verwachten extra mobiliteit en sluipverkeer in De Kempen.	Deze wens is bekend en wordt meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE
5. Cranendonck	Aandachts punt	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Wij omarmen dit ontwikkelprincipe en onderschrijven het belang van het behoud van onze landschappen. We merken tevens op dat het principe "water en bodem sturend" reeds onderdeel is van beleid en regelgeving van hogere overheden zoals de provincie en het waterschap.	Ter kennisname.
5. Cranendonck	Aandachts punt	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	In dit kader wordt in de regio een dorpenstrategie opgesteld, met het doel om de regionale woningbouwopgave te benutten voor de versterking van de leefbaarheid in de dorpen en kernen van Zuidoost-Brabant. Wij zien de bereikbaarheid en betaalbaarheid van voorzieningen nadrukkelijk als onderdeel hiervan. Het behoud en de versterking van de leefbaarheid van kernen is noodzakelijk voor een evenwichtige schaa sprong, zeker in de kernen waar geen (H)OV-Knooppunt is voorzien.	Geheel eens. De leefbaarheid, ook in kleinere kernen, is daarom ook een belangrijk punt in de ontwikkelstrategie en de huidige uitwerkingen zoals de dorpenstrategie en de verkenning voorzieningen.

5. Cranendonck	Aandachts punt	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	De gemeenteraad van Cranendonck staat open voor een onderzoek naar de mogelijke ontwikkeling van een 'subregionale knoop' bij Maarheeze. Voordat we een definitief standpunt innemen, willen wij in gesprek met de inwoners van Cranendonck en Maarheeze in het bijzonder, en met onze maatschappelijke gesprekspartners en de gemeenten en medeoverheden in onze directe omgeving. Voor deze maatschappelijke dialoog willen wij tot het einde van 2025 de tijd nemen. In de tussentijd doen we volop mee aan de uitwerking van de overige afspraken uit het convenant Beethoven en de voorbereiding van de MIRT-actualisatie. Voor het onderzoek naar een subregionale knoop bij Maarheeze en de mogelijke vervolgstappen zoeken wij waar nodig hulp en ondersteuning vanuit het Rijk, de provincie en de regio. Wij zullen de uitkomsten van deze maatschappelijke discussies beoordelen met een aantal uitgangspunten, waaronder: - dat een subregionale knoop bij Maarheeze van meerwaarde is voor de inwoners van Maarheeze en heel Cranendonck; - een positieve impact heeft op de gemeenten in onze directe omgeving (Weert, Heeze-Leende en Valkenswaard); en bijdraagt aan een betere verbinding tussen de Brainportregio en Midden-Limburg.	Ter kennisname.
5. Cranendonck	Aandachts punt	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	De gemeenteraad heeft in het raadsprogramma 2022-2026 de ambitie uitgesproken om de Cranendonckse werklocaties uit te breiden. De aard en omvang van deze uitbreidingen krijgen hun beslag in de Cranendonckse bijdrage aan de regionale programmeringsafspraken voor werklocaties.	De gemeente Cranendonck is zowel ambtelijk als bestuurlijk sterk betrokken bij de totstandkoming van de nieuwe programmering. De Cranendonckse ambitie is duidelijk ingebracht in het gesprek over de programmering werklocaties.
5. Cranendonck	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ten aanzien van de mobiliteitstransitie vragen wij u rekening te houden met het aanpassingsvermogen van de verschillende gebieden binnen de regio. De fiets heeft potentie, maar op korte(re) afstand. Dit houdt in dat van gebieden die beter op het regionale OV-netwerk zijn aangesloten, meer mag worden verwacht. Voor minder goed ontsloten gebieden blijft de auto vooralsnog de belangrijkste vervoersmodaliteit. Daarnaast hechten wij bij de toekomstige ontwikkeling van het regionale mobiliteitsnetwerk sterk aan het leggen van meer tangentiële OV-verbindingen en aan het realiseren van een sluitend fietsnetwerk in de regio rondom Eindhoven, waaronder de doorfietsroute Weert-Eindhoven.	Dat in meer landelijk gebied de mobiliteitstransitie de auto een grotere rol heeft dan in meer stedelijk gebied is een centraal principe in de Regionale Mobiliteitsvisie MRE. Meer tangentiële verbindingen zijn een centraal principe in het Regionale Toekomstbeeld OV, met de Brainportlijn zetten we daar een eerste stap in. Sluitend fietsnetwerk en doorfietsroute Weert-Eindhoven worden meegenomen in het MultiModale Mobiliteitspakket MRE.
6. Deurne	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Identiteit van het buitengebied beschermen en daarmee het contrast behouden met bebouwde kom.	Eens.

6. Deurne	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Concrete ambities wateropgaven en waterkwaliteit op MRE-niveau met de rolverdeling tussen overheid/bedrijfsleven/maatschappij. De regionale ambitie voor bestaande bebouwing, wat niet aan de huidige eisen voldoet, hieraan toevoegen.	We moeten in 2027 voldoen aan de Kader Richtlijn Water (EU verplichting). Dat lijkt vooralsnog een brug te ver. Hoe verder weg van de doelen, hoe meer beperkingen op ontwikkelruimte voor andere functies voor de toekomst. Het is belangrijk om samen met de waterschappen te onderzoeken wat de verplichte wateropgaven voor onze regio en gemeenten betekenen en hoe we dit kunnen vertalen naar afspraken en acties die passen binnen de regionale setting. Goed om dit te benaderen in combinatie met de ambities om de groenblauwe verbindingen op regionale schaal te versterken. Inzet: ontwikkelruimte voor de toekomst borgen en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.
6. Deurne	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Graag uitdrukkelijk het Ruimtelijk Afwegingskader de Peel benoemen in het document als basis voor de ontwikkelstrategie.	Indien de ontwikkelstrategie wordt aangepast (huidige versie of doorontwikkeling) wordt dit meegenomen.
6. Deurne	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Op regionaal niveau verdelen en plaatsen van energievoorzieningen (zoals windmolens) die een grote impact hebben op het landschappelijke beeld met inachtneming van de afspraken, doelstellingen en ontwikkelingen binnen de RES.	Deze wens is er ook breed. Dit is uitgewerkt in de RES en wordt verder uitgewerkt/geactualiseerd in de RES 2.0 (planning vaststelling 2027). De verdeling van energievoorzieningen is uiteraard ook sterk afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen.
6. Deurne	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Inbreiding van de kernen ten koste van groen zoveel mogelijk beperken, ruimte bieden aan uitbreidingsgebieden waar nodig.	Eens. Inbreiding heeft juist het doel om onder andere de ruimtelijke kwaliteit (dus ook groen) en klimaatadaptatie te verbeteren. Zeker niet om dit ten koste te laten gaan van groen. Ruimte voor uitbreiding is er ook, maar inderdaad wel waar nodig. Dit is heel nadrukkelijk besproken en beschreven in de ontwikkelstrategie.
6. Deurne	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht houden ook voor balans en sociale cohesie in wijken. Daarmee bestaande sociale netwerken bewaken.	Eens. We denken dat de ontwikkelstrategie hier ruimte voor geeft en dat de regionale aanpak voorzieningen hierin kan helpen. Maar we denken ook dat het uiteindelijk aan de gemeente zelf is om die balans en sociale cohesie bewaken.
6. Deurne	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht voor juiste woningbalans zoals die in de woondeal is opgenomen (30% sociale huur)	Eens. Woondeal en ontwikkelstrategie moeten met elkaar in lijn zijn.
6. Deurne	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Evenredige groei van voorzieningen met de groei van woningen en inwoners.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
6. Deurne	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Mogelijkheden hoogbouw ook in de kleinere kernen. Op specifieke plekken kan dit ook in de dorpen.	De ontwikkelstrategie doet geen uitspraken over hoogbouw. Dit is aan de lokale gemeente.
6. Deurne	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Omdraaien principe naar 'vitale kernen en dorpen als hefboom voor woningbouw': bedienen van alle doelgroepen en creëren van een gezellige woon- en leefomgeving	Graag gaan we in gesprek over de gedachte achter deze bedenking.
6. Deurne	Bedenking	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Het doorgaande verkeer (bovenregionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel een opgave voor de regio.	Eens dat dit een opgave is. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
6. Deurne	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Fijnmaziger OV voor betaalbare verbindingen tussen de kernen.	Deze wens is breed bekend en wordt meegenomen in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Echter het OV-gebruik -zeker in landelijk gebied- is nog herstellende na corona en er is niet tot nauwelijks extra subsidie beschikbaar.
6. Deurne	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Vergroten treinfrequentie en/of tussentijds in alternatieven voorzien (fiets/bus).	De wens wordt herkend en erkend. De mogelijkheden hiervoor zijn echter soms beperkt. Maar dit onderwerp wordt nadrukkelijk meegenomen in onder meer het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Actualisatie MIRT-onderzoek Brainport en Multimodale Agenda Zuid-Nederland.

6. Deurne	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Aandacht voor specifieke knelpunten in de regio.	Deze aandacht wordt meegenomen in de uitwerking van de mobiliteitsvisie en multimodale mobiliteitspakketten.
6. Deurne	Bedenking	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Regionale aanpak t.a.v. de verdeling van verschillende soorten bedrijvigheid in de regio (staat min of meer in ontwikkelstrategie zob)	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering programmeren we op regionaal niveau, waar we dit voorgaande jaren op subregionaal niveau hebben gedaan. De verdeling van diverse werkmilieus (en daarmee ook soorten bedrijvigheid) over de regio, ook passend bij de (sub-)regionale eigenheid, is daarbij nadrukkelijk onderwerp van discussie.
6. Deurne	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Effectiever benutten van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen.	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering is als uitgangspunt opgenomen dat een deel van de geprognoseerde ruimte gevonden moet worden op bestaande bedrijventerreinen door intensivering. Hiervoor worden in de Uitvoeringsagenda van de programmering procesafspraken gemaakt. Daarbij wordt wel geconstateerd dat de beschikbaarheid van voldoende ambtelijke uitvoeringscapaciteit hierbij cruciaal is.
6. Deurne	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Ruimte voor uitbreiding van lokale bedrijventerreinen in de kernen. MKB is van levensbelang voor het in stand houden van voorzieningen en verenigingsleven in de kernen.	Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
6. Deurne	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Agrarische bedrijven in het buitengebied toekomstperspectief bieden.	Binnen Economie/regionale agenda bedrijventerreinen ligt de focus op het op de reguliere bedrijventerreinen. Gevestigde agrarische bedrijven in het buitengebied zijn geen onderdeel hiervan. Vormt ook geen onderdeel van het programma Landelijk Gebied.
6. Deurne	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Goed vestigingsklimaat waardoor bedrijven zich blijven vestigen in de regio.	Een goede en evenwichtige verdeling van werkmilieus over de regio moet waarborgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan worden geaccommodeerd. Daarbij moeten we door het schaarser worden van ruimte wel scherpere keuzes maken in (sub-)regionale profilering.
6. Deurne	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	We willen voorkomen dat er knelpunten ontstaan door slimmer en duurzamer om te gaan met woon- en werklocaties. We pleiten daarom voor meer ruimte voor industrieterreinen binnen gemeentes en bij woonkernen waardoor minder woon-werk verkeer nodig zal zijn.	Afhankelijk van het type werkmilieu en de soort bedrijvigheid die daarbij past, worden locatiekeuzes gemaakt. Bereikbaarheid van de locaties en impact op vervoersbewegingen is één van de afwegingen. Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
6. Deurne	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Nieuwe verbindingen moeten ook gericht zijn buiten de Peel, provincie overstijgend.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
6. Deurne	Bedenking	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Het doorgaande verkeer (boven regionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel het probleem.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
6. Deurne	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio	Ook aandacht voor de 'last mile' t.a.v. de (H)OV knopen, hier valt in de regio nog veel te winnen.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie

			regio; auto-infrastructuur is aanvullend	
6. Deurne	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Investerings in OV moeten wel onder voorbehoud van garantie op vervoerskwaliteit en betaalbaarheid.	Onduidelijk wat hier onder vervoer kwaliteit en betaalbaarheid wordt bedoeld. Bij alle OV-investeringen zijn vervoer kwaliteit uitgangspunt en kosten/baten aandachtspunt.
6. Deurne	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Reisafstand en reistijd moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Er moet meer aandacht komen voor het brengen van het werk naar de mensen in plaats van de mens naar het werk	Nabijheid van werk en voorzieningen is een uitgangspunt in de Regionale Mobiliteitsvisie. Wel moeten we realistisch zijn in hoeverre de locatie van werkgelegenheid stuurbaar is.
6. Deurne	Wens	Algemeen	Het onderwerp gezondheid een integrale positie geven bij de ontwikkelprincipes.	We erkennen het belang van gezondheid, ook in combinatie met de ruimtelijke thema's. Bij de totstandkoming is dit niet besproken als een integrale positie bij de ontwikkelprincipes. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
6. Deurne	Wens	Algemeen	We pleiten voor een duurzamere en sociale visie ten aanzien van in stand houden en extra investering in lokale en centrale voorzieningen waardoor minder reizen nodig zal zijn. Denk hierbij aan zorginstellingen, ziekenhuizen, scholen en cultuur. Hierdoor wordt het voor veel mensen eenvoudiger en minder kostbaar om voor hen belangrijke bestemmingen te bereiken.	Goed punt van aandacht. In de regionale aanpak Voorzieningen wordt enerzijds ingezet op de versterking van de basisvoorzieningen (lokaal) en deze mee laten groeien met de schaa sprong, in relatie tot de versterking de regionale (centrale) en topvoorzieningen (regionaal,boventregionaal). Het vraagstuk in deze samenhang bezien en afstemmen.
7. Eersel	Bedenking	Algemeen	Voor de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden is de eigen Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 leidend <i>binnen</i> de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant.	Alle 21 gemeenten hebben ingestemd met de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. Wij gaan er van uit dat alle partners de afspraken en ontwikkelprincipes hieruit naleven. Op het moment dat een uitwerking anders wordt vormgegeven, of een nieuwe strategie niet helemaal past binnen de gemaakte afspraken, verwachten wij dat partners hierover actief het gesprek met ons aangaan.
7. Eersel	Wens	Algemeen	In Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant wordt nog onvoldoende aandacht besteed aan brede welvaart, met name de (basis)voorzieningen, samenleving, welzijn, landschap en klimaat. Met de ingrepen in de fysieke leefomgeving worden immers sociaalmaatschappelijke doelen behaald. Dit sluit aan bij de zorgen van inwoners uit De Kempen op deze thema's.	Begrijpelijke opmerking. Dat is nu ook niet te corrigeren met een simpele wijziging. Wat het meeste recht doet aan de brede welvaart is om dit nadrukkelijk mee te nemen in de verdere doorontwikkeling of vervolgstappen van de ontwikkelstrategie. Dat is ook logisch en passend omdat brede welvaart centraal staat in het samenwerkingsakkoord MRE.
7. Eersel	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Woningbouw is de hefboom voor vitale kernen. Voor landelijke kernen met veel particulier woningbezit is dit met alleen inbreiding onvoldoende te bereiken. Ook uitbreiding is noodzakelijk, met behoud van de kracht van het (mozaïek)landschap.	De primaire focus ligt op inbreiding. Daarover stelt de Ontwikkelstrategie: "We grijpen deze woningbouwopgave aan en zetten de woningbouw in als hefboom in onze <u>bestaande</u> bebouwde omgeving." Inbreiding alleen kan ook onvoldoende mogelijkheden bieden. Daarom houdt de ontwikkelstrategie houdt ook rekening met de optie voor uitbreiding. Daarover stelt de ontwikkelstrategie onder andere: " Bij uitbreiding geldt dat deze plaats kan vinden als na zorgvuldige afweging, inbreiding onvoldoende mogelijkheden biedt of als er zich door uitbreiding een bijzondere kans voordoet voor kwaliteitsverbetering in bestaand stedelijk/dorps-gebied (bijvoorbeeld transformatie van bedrijf met een milieucirkel aan de rand van het dorp naar woningbouw)."

7. Eersel	Aandachts punt	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Een subregionale knoop voor De Kempen en de noodzakelijke mobiliteitstransitie in de Kempen is alleen succesvol als er sprake is van een hoogwaardige openbaar vervoer (HOV) verbinding vanuit het stedelijk gebied van en naar De Kempen (de vervoersas Veldhoven – Eersel – Hapert – Bladel - Reusel). De Kempen is op dit moment de enige subregio in de MRE waar geen HOV of treinverbinding is. De gevraagde bijdrage aan de schaa sprong van de regio kan niet middels de huidige OV-structuren. Het doortrekken van de HOV-structuur vanaf De Run in Veldhoven tot aan de te realiseren subregionale knoop in omgeving Eersel en verder (!) is hierbij een noodzakelijke randvoorwaarde en dient met voorrang gerealiseerd te worden. De bereikbaarheid van en naar een mobiliteitsknooppunt in De Kempen is medebepalend voor het succes van de hub en verdient dus de nodige aandacht. De aanleg van een trein-/tramverbinding van en naar Turnhout via de Kempengemeenten Eersel, Bladel en Reusel dient hierbij nadrukkelijk onderzocht te worden. Mede gezien de nieuwe ontwikkelingen bij het BIC en de te verwachten extra mobiliteit en sluipverkeer in De Kempen.	Deze wens is bekend en wordt meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE
8. Eindhoven	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	De noodzaak van het reduceren van het aantal landbouwdieren namens Eindhoven als prioriteit in te brengen bij het verder uitwerken van de richtinggevend keuzes	Regio en gemeenten zijn geen bevoegd gezag om te sturen op dieren aantallen. Vanuit EU, Rijk en provincie wordt zowel met juridische kaders als met stimuleringsmaatregelen (bijvoorbeeld beëindigingsregelingen veehouderij) gestuurd op het terugdringen van ongewenste effecten van veehouderij.
9. Geldrop-Mierlo	Aandachts punt	Algemeen	Op de 5 ontwikkelprincipes hebben wij geen wensen en bedenkingen. Als het om inhoudelijke aspecten gaat en uitwerkingen aan de orde zijn, dan maken wij wel bezwaar tegen te aanduiding XXL logistiek ten noorden van de kern Geldrop. In deze lijn blijven wij reageren op de onderdelen van de Ontwikkelstrategie, maar ook op stukken die in het verlengde hiervan liggen	Voor dit specifieke geval is het standpunt van de gemeente Geldrop-Mierlo bekend. Het proces voor deze specifieke locatie loopt en valt buiten de scope van de algemene ontwikkelprincipes.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Wij willen graag als raad principe 1 als volgt tekstueel aangepast zien: Bodem, water, luchtkwaliteit, natuur, gezondheid, klimaat en landschap als leidend principe.	We erkennen het belang van gezondheid, klimaat en luchtkwaliteit. Bij de totstandkoming zijn deze thema's niet verder inhoudelijk besproken als onderdeel van een ontwikkelprincipe. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
10. Gemert-Bakel	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Identiteit van het buitengebied beschermen en daarmee het contrast behouden met bebouwde kom.	Eens.

10. Gemert-Bakel	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Concrete ambities wateropgaven en waterkwaliteit op MRE niveau met de rolverdeling tussen overheid/bedrijfsleven/maatschappij. De regionale ambitie voor bestaande bebouwing, wat niet aan de huidige eisen voldoet, hieraan toevoegen.	We moeten in 2027 voldoen aan de Kader Richtlijn Water (EU verplichting). Dat lijkt vooralsnog een brug te ver. Hoe verder weg van de doelen, hoe meer beperkingen op ontwikkelruimte voor andere functies voor de toekomst. Het is belangrijk om samen met de waterschappen te onderzoeken wat de verplichte wateropgaven voor onze regio en gemeenten betekenen en hoe we dit kunnen vertalen naar afspraken en acties die passen binnen de regionale setting. Goed om dit te benaderen in combinatie met de ambities om de groenblauwe verbindingen op regionale schaal te versterken. Inzet: ontwikkelruimte voor de toekomst borgen en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Graag uitdrukkelijk het Ruimtelijk Afwegingskader de Peel benoemen in het document als basis voor de ontwikkelstrategie.	Indien de ontwikkelstrategie wordt aangepast (huidige versie of doorontwikkeling) wordt dit meegenomen.
10. Gemert-Bakel	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Op regionaal niveau verdelen en plaatsen van energievoorzieningen (zoals windmolens) die een grote impact hebben op het landschappelijke beeld met inachtneming van de afspraken, doelstellingen en ontwikkelingen binnen de RES.	Deze wens is er ook breed. Dit is uitgewerkt in de RES en wordt verder uitgewerkt/geactualiseerd in de RES 2.0 (planning vaststelling 2027). De verdeling van energievoorzieningen is uiteraard ook sterk afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Inbreiding van de kernen ten koste van groen zoveel mogelijk beperken, ruimte bieden aan uitbreidingsgebieden waar nodig.	Eens. Inbreiding heeft juist het doel om onder andere de ruimtelijke kwaliteit (dus ook groen) en klimaatadaptatie te verbeteren. Zeker niet om dit ten koste te laten gaan van groen. Ruimte voor uitbreiding is er ook, maar inderdaad wel waar nodig. Dit is heel nadrukkelijk besproken en beschreven in de ontwikkelstrategie.
10. Gemert-Bakel	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht houden ook voor balans en sociale cohesie in wijken. Daarmee bestaande sociale netwerken bewaken.	Eens. We denken dat de ontwikkelstrategie hier ruimte voor geeft en dat de regionale aanpak voorzieningen hierin kan helpen. Maar we denken ook dat het uiteindelijk aan de gemeente zelf is om die balans en sociale cohesie bewaken.
10. Gemert-Bakel	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht voor juiste woningbalans zoals die in de woondeal is opgenomen (30% sociale huur)	Eens. Woondeal en ontwikkelstrategie moeten met elkaar in lijn zijn.
10. Gemert-Bakel	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Evenredige groei van voorzieningen met de groei van woningen en inwoners.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Mogelijkheden hoogbouw ook in de kleinere kernen. Op specifieke plekken kan dit ook in de dorpen.	De ontwikkelstrategie doet geen uitspraken over hoogbouw. Dit is aan de lokale gemeente.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Omdraaien principe naar 'vitale kernen en dorpen als hefboom voor woningbouw': bedienen van alle doelgroepen en creëren van een gezellige woon- en leefomgeving	Graag gaan we in gesprek over de gedachte achter deze bedenking.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Het doorgaande verkeer (bovenregionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel een opgave voor de regio.	Eens dat dit een opgave is. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
10. Gemert-Bakel	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Fijnmaziger OV voor betaalbare verbindingen tussen de kernen.	Deze wens is breed bekend en wordt meegenomen in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Echter het OV-gebruik -zeker in landelijk gebied- is nog herstellende na corona en er is niet tot nauwelijks extra subsidie beschikbaar.
10. Gemert-Bakel	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Vergroten treinfrequentie en/of tussentijds in alternatieven voorzien (fiets/bus).	De wens wordt herkend en erkend. De mogelijkheden hiervoor zijn echter soms beperkt. Maar dit onderwerp wordt nadrukkelijk meegenomen in onder meer het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Actualisatie MIRT-onderzoek Brainport en Multimodale Agenda Zuid-Nederland.

10. Gemert-Bakel	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Aandacht voor specifieke knelpunten in de regio.	Deze aandacht wordt meegenomen in de uitwerking van de mobiliteitsvisie en multimodale mobiliteitspakketten.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Regionale aanpak t.a.v. de verdeling van verschillende soorten bedrijvigheid in de regio (staat min of meer in ontwikkelstrategie zob)	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering programmeren we op regionaal niveau, waar we dit voorgaande jaren op subregionaal niveau hebben gedaan. De verdeling van diverse werkmilieus (en daarmee ook soorten bedrijvigheid) over de regio, ook passend bij de (sub-)regionale eigenheid, is daarbij nadrukkelijk onderwerp van discussie.
10. Gemert-Bakel	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Effectiever benutten van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen.	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering is als uitgangspunt opgenomen dat een deel van de geprognoseerde ruimte gevonden moet worden op bestaande bedrijventerreinen door intensivering. Hiervoor worden in de Uitvoeringsagenda van de programmering procesafspraken gemaakt. Daarbij wordt wel geconstateerd dat de beschikbaarheid van voldoende ambtelijke uitvoeringscapaciteit hierbij cruciaal is.
10. Gemert-Bakel	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Ruimte voor uitbreiding van lokale bedrijventerreinen in de kernen. MKB is van levensbelang voor het in stand houden van voorzieningen en verenigingsleven in de kernen.	Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
10. Gemert-Bakel	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Agrarische bedrijven in het buitengebied toekomstperspectief bieden.	Binnen Economie/regionale agenda bedrijventerreinen ligt de focus op het op de reguliere bedrijventerreinen. Gevestigde agrarische bedrijven in het buitengebied zijn geen onderdeel hiervan. Vormt ook geen onderdeel van het programma Landelijk Gebied.
10. Gemert-Bakel	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Goed vestigingsklimaat waardoor bedrijven zich blijven vestigen in de regio.	Een goede en evenwichtige verdeling van werkmilieus over de regio moet waarborgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan worden geaccommodeerd. Daarbij moeten we door het schaarser worden van ruimte wel scherpere keuzes maken in (sub-)regionale profilering.
10. Gemert-Bakel	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	We willen voorkomen dat er knelpunten ontstaan door slimmer en duurzamer om te gaan met woon- en werklocaties. We pleiten daarom voor meer ruimte voor industrieterreinen binnen gemeentes en bij woonkernen waardoor minder woon-werk verkeer nodig zal zijn.	Afhankelijk van het type werkmilieu en de soort bedrijvigheid die daarbij past, worden locatiekeuzes gemaakt. Bereikbaarheid van de locaties en impact op vervoersbewegingen is één van de afwegingen. Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
10. Gemert-Bakel	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Nieuwe verbindingen moeten ook gericht zijn buiten de Peel, provincie overstijgend.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
10. Gemert-Bakel	Bedenking	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Het doorgaande verkeer (boven regionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel het probleem.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
10. Gemert-Bakel	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio	Ook aandacht voor de 'last mile' t.a.v. de (H)OV knopen, hier valt in de regio nog veel te winnen.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie

		regio; auto-infrastructuur is aanvullend		
10. Gemert-Bakel	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Investerings in OV moeten wel onder voorbehoud van garantie op vervoerskwaliteit en betaalbaarheid.	Onduidelijk wat hier onder vervoer kwaliteit en betaalbaarheid wordt bedoeld. Bij alle OV-investeringen zijn vervoer kwaliteit uitgangspunt en kosten/baten aandachtspunt.
10. Gemert-Bakel	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Reisafstand en reistijd moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Er moet meer aandacht komen voor het brengen van het werk naar de mensen in plaats van de mens naar het werk	Nabijheid van werk en voorzieningen is een uitgangspunt in de Regionale Mobiliteitsvisie. Wel moeten we realistisch zijn in hoeverre de locatie van werkgelegenheid stuurbaar is.
10. Gemert-Bakel	Wens	Algemeen	Het onderwerp gezondheid een integrale positie geven bij de ontwikkelprincipes.	We erkennen het belang van gezondheid, ook in combinatie met de ruimtelijke thema's. Bij de totstandkoming is dit niet besproken als een integrale positie bij de ontwikkelprincipes. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
10. Gemert-Bakel	Wens	Algemeen	We pleiten voor een duurzamere en sociale visie ten aanzien van in stand houden en extra investering in lokale en centrale voorzieningen waardoor minder reizen nodig zal zijn. Denk hierbij aan zorginstellingen, ziekenhuizen, scholen en cultuur. Hierdoor wordt het voor veel mensen eenvoudiger en minder kostbaar om voor hen belangrijke bestemmingen te bereiken.	Goed punt van aandacht. In de regionale aanpak Voorzieningen wordt enerzijds ingezet op de versterking van de basisvoorzieningen (lokaal) en deze mee laten groeien met de schaa sprong, in relatie tot de versterking de regionale (centrale) en topvoorzieningen (regionaal,boventregionaal). Het vraagstuk in deze samenhang bezien en afstemmen.
11. Heeze-Leende	Wens	'Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen'	Heeze-Leende vraagt aandacht voor de sociale cohesie in de dorpen en het behouden of verbeteren van de brede welvaart. Ook de sociale integratie van alle kennis-migranten heeft daarbij aandacht nodig.	Herkenbaar punt. Als regio zijn we daarom juist ook gestart met de regionale aanpak voorzieningen. Dit moet zorgen voor de juiste aandacht, acties en (hopelijk/deels) financiering van voorzi enen. Hiermee worden randvoorwaarden gecreëerd zodat de gemeenten zelf de juiste keuzes kunnen maken om toe te zien op sociale cohesie en brede welvaart.
11. Heeze-Leende	Wens	'Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen'	Wij zien de bereikbaarheid en betaalbaarheid van voorzieningen nadrukkelijk als onderdeel hiervan. De focus moet liggen op het tijdig mee laten groeien van allerlei voorzieningen zoals basisscholen of uitbreiding met klaslokalen, dorps huizen en hun diverse programma's, zorg van huisartsen, fysiotherapiepraktijken etc., maar zeker ook de groenvoorzieningen en vrijetijdsbestedingen in de openbare ruimte.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
11. Heeze-Leende	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Wij zien het als een noodzaak en een kans om de kwaliteit en de frequentie van de OV-verbindingen naar en van deze knooppunten te verhogen. Ook zal er voldoende parkeer gelegenheid geboden moeten worden voor auto-overstappers van buiten de knoop om goed als hub te kunnen blijven functioneren.	Eens. Dit moet nadrukkelijk worden meegenomen in de uitwerking van de HOV-knopen. Daarnaast wordt dit ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie

11. Heeze-Leende	Wens		Heeze-Leende levert een belangrijke bijdrage aan regionale voorzieningen met onze grote natuurgebieden. De bereikbaarheid van deze natuurgebieden bij toenemende bezoekersaantallen is voor ons een grote zorg en daarvoor vragen wij dan ook aandacht.	Logisch punt. Echter: een betere bereikbaarheid van natuurgebieden leidt tot grotere druk op de gebieden zelf. Vraagt om een goed kwalitatief en kwantitatief aanbod van groene recreatiegebieden binnen én buiten de regio, waardoor betere bezoekersspreiding ontstaat. Vraagt ook om voldoende parkeergelegenheid binnen en aan de rand van dorpskernen nabij natuurgebieden, die goede wandel- en fietsverbindingen hebben naar deze gebieden. Goed voor horeca in de dorpskernen en neemt parkeerdruk weg tegen natuurgebieden aan.
11. Heeze-Leende	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	De hele schaalsprong gaat de algemene bereikbaarheid van Heeze-Leende en de mobiliteit in de kernen verslechteren als er niks gebeurt.	Zoals in de Regionale Mobiliteitsvisie MRE geschetst biedt de schaalsprong een kans om de algemene bereikbaarheid van Heeze-Leende en de mobiliteit in de kernen te verbeteren. We gaan graag in gesprek om de achtergrond van deze grote vraag nader te duiden.
11. Heeze-Leende	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Naast een goed functionerende randweg voor de problemen die Heeze-Leende nu al ervaart en nog meer zal krijgen door de schaalsprong, achten we een flinke verbetering van het openbaar vervoer en de (snel) fietsinfra dringend noodzakelijk.	Eens. Hieraan wordt gewerkt in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie
11. Heeze-Leende	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ook vraagt Heeze-Leende aandacht voor de mobiliteit richting natuurgebieden en de consequenties van de schaalsprong voor diverse milieuaspecten als geluid en fijnstof.	Vanuit de Regionale Mobiliteitsvisie MRE werken we aan een mobiliteitstransitie waarin meer gereisd wordt met relatief milieuvriendelijke vormen van vervoer: OV, fiets en lopen. Zie ook eerdere antwoord bij 111.
11. Heeze-Leende	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ten aanzien van de mobiliteitstransitie vragen wij u wel rekening te houden met het aanpassingsvermogen van de dorpen. De fiets heeft potentie, maar op de korte(re) afstand. Dit houdt in dat van dorpen die beter op het regionale OV-netwerk zijn aangesloten, meer mag worden verwacht. Voor minder goed ontsloten dorpen blijft de auto vooralsnog de belangrijkste vervoersmodaliteit.	Eens. Die logica wordt ook gezien en erkend. Dat in meer landelijk gebied de mobiliteitstransitie de auto een grotere rol heeft dan in meer stedelijk gebied is daarom ook een centraal principe in de Regionale Mobiliteitsvisie MRE.
11. Heeze-Leende	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ten tweede hechten wij bij de toekomstige ontwikkelingen van het regionale mobiliteitsnetwerk sterk aan het leggen van meer tangentiële OV-verbindingen. Voor de volledigheid verwijzen wij naar onze reactie op de recent vastgestelde regionale mobiliteitsvisie.	Meer tangentiële verbindingen zijn een centraal principe in het Regionale Toekomstbeeld OV, met de Brainportlijn zetten we daar een eerste stap in.
11. Heeze-Leende	Wens	Algemeen	De ultieme consequenties van de schaalsprong kunnen we nu nog moeilijk overzien, als er onvoorzien knelpunten ontstaan dan verwachten we ook dat er vanuit het Rijk, de provincie, de regio en het bedrijfsleven een bijdrage geleverd wordt in de oplossing daarvan.	De schaalsprong betreft niet één gemeente, maar een groot gebied. Daarom werken we nu samen met de triple helix (inclusief alle lagen uit de overheid) aan deze schaalsprong en is het onze intentie dat ook in de toekomst te blijven doen. Ook bij de consequenties die we nu moeilijk kunnen overzien.
11. Heeze-Leende	Wens	Algemeen	De impact van de schaalsprong op de gemeenschap is veel groter voor Cranendonck, Deurne en Eersel als knooppunten HOV gemeenten. We hebben er dan ook alle begrip voor dat de besluitvorming in deze gemeenten mogelijk langer zal duren en vinden dat deze gemeenteraden dan ook ruim de tijd moeten krijgen om eventueel met participatie tot goede besluitvorming te komen.	Mooi signaal richting uw collega-gemeenteraad. Ter kennisname aangenomen. Aanvullend hierop is het sowieso aan de gemeenteraad om (op het zelfgekozen moment) te beslissen over de ontwikkelingen op eigen grondgebied. Zeker ook nodig bij een majeure ontwikkeling als een HOV-knoop.

11. Heeze-Leende	Wens	Algemeen	Wij willen laten weten dat we de communicatie tot nu toe als prettig hebben ervaren. Voor het vervolgproces willen we graag benadrukken dat ook onze raad graag rechtstreeks en intensief geïnformeerd en betrokken wil blijven bij de uitwerking van de ontwikkelstrategie. Als hierin veranderingen plaatsvinden of er input nodig is van de gemeenteraden worden wij hier graag over geïnformeerd.	Dank voor het compliment en het duidelijke signaal.
11. Heeze-Leende	Wens	Algemeen	Aanvullend zien wij graag een routekaart voor het verdere verloop van het proces.	?
12. Helmond	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Identiteit van het buitengebied beschermen en daarmee het contrast behouden met bebouwde kom.	Eens.
12. Helmond	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Concrete ambities wateropgaven en waterkwaliteit op MRE-niveau met de rolverdeling tussen overheid/bedrijfsleven/maatschappij. De regionale ambitie voor bestaande bebouwing, wat niet aan de huidige eisen voldoet, hieraan toevoegen.	We moeten in 2027 voldoen aan de Kader Richtlijn Water (EU verplichting). Dat lijkt vooralsnog een brug te ver. Hoe verder weg van de doelen, hoe meer beperkingen op ontwikkelruimte voor andere functies voor de toekomst. Het is belangrijk om samen met de waterschappen te onderzoeken wat de verplichte wateropgaven voor onze regio en gemeenten betekenen en hoe we dit kunnen vertalen naar afspraken en acties die passen binnen de regionale setting. Goed om dit te benaderen in combinatie met de ambities om de groenblauwe verbindingen op regionale schaal te versterken. Inzet: ontwikkelruimte voor de toekomst borgen en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.
12. Helmond	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Graag uitdrukkelijk het Ruimtelijk Afwegingskader de Peel benoemen in het document als basis voor de ontwikkelstrategie.	Indien de ontwikkelstrategie wordt aangepast (huidige versie of doorontwikkeling) wordt dit meegenomen.
12. Helmond	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Op regionaal niveau verdelen en plaatsen van energievoorzieningen (zoals windmolens) die een grote impact hebben op het landschappelijke beeld met inachtneming van de afspraken, doelstellingen en ontwikkelingen binnen de RES.	Deze wens is er ook breed. Dit is uitgewerkt in de RES en wordt verder uitgewerkt/geactualiseerd in de RES 2.0 (planning vaststelling 2027). De verdeling van energievoorzieningen is uiteraard ook sterk afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen.
12. Helmond	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Inbreiding van de kernen ten koste van groen zoveel mogelijk beperken, ruimte bieden aan uitbreidingsgebieden waar nodig.	Eens. Inbreiding heeft juist het doel om onder andere de ruimtelijke kwaliteit (dus ook groen) en klimaatadaptatie te verbeteren. Zeker niet om dit ten koste te laten gaan van groen. Ruimte voor uitbreiding is er ook, maar inderdaad wel waar nodig. Dit is heel nadrukkelijk besproken en beschreven in de ontwikkelstrategie.
12. Helmond	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht houden ook voor balans en sociale cohesie in wijken. Daarmee bestaande sociale netwerken bewaken.	Eens. We denken dat de ontwikkelstrategie hier ruimte voor geeft en dat de regionale aanpak voorzieningen hierin kan helpen. Maar we denken ook dat het uiteindelijk aan de gemeente zelf is om die balans en sociale cohesie bewaken.
12. Helmond	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht voor juiste woningbalans zoals die in de woondeal is opgenomen (30% sociale huur)	Eens. Woondeal en ontwikkelstrategie moeten met elkaar in lijn zijn.
12. Helmond	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Evenredige groei van voorzieningen met de groei van woningen en inwoners.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
12. Helmond	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Mogelijkheden hoogbouw ook in de kleinere kernen. Op specifieke plekken kan dit ook in de dorpen.	De ontwikkelstrategie doet geen uitspraken over hoogbouw. Dit is aan de lokale gemeente.

12. Helmond	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Omdraaien principe naar 'vitale kernen en dorpen als hefboom voor woningbouw': bedienen van alle doelgroepen en creëren van een gezellige woon- en leefomgeving	Graag gaan we in gesprek over de gedachte achter deze bedenking.
12. Helmond	Bedenking	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Het doorgaande verkeer (bovenregionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel een opgave voor de regio.	Eens dat dit een opgave is. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
12. Helmond	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Fijnmaziger OV voor betaalbare verbindingen tussen de kernen.	Deze wens is breed bekend en wordt meegenomen in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Echter het OV-gebruik -zeker in landelijk gebied- is nog herstellende na corona en er is niet tot nauwelijks extra subsidie beschikbaar.
12. Helmond	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Vergroten treinfrequentie en/of tussentijds in alternatieven voorzien (fiets/bus).	De wens wordt herkend en erkend. De mogelijkheden hiervoor zijn echter soms beperkt. Maar dit onderwerp wordt nadrukkelijk meegenomen in onder meer het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Actualisatie MIRT-onderzoek Brainport en Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
12. Helmond	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Aandacht voor specifieke knelpunten in de regio.	Deze aandacht wordt meegenomen in de uitwerking van de mobiliteitsvisie en multimodale mobiliteitspakketten.
12. Helmond	Bedenking	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Regionale aanpak t.a.v. de verdeling van verschillende soorten bedrijvigheid in de regio (staat min of meer in ontwikkelstrategie zob)	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering programmeren we op regionaal niveau, waar we dit voorgaande jaren op subregionaal niveau hebben gedaan. De verdeling van diverse werkmilieus (en daarmee ook soorten bedrijvigheid) over de regio, ook passend bij de (sub-)regionale eigenheid, is daarbij nadrukkelijk onderwerp van discussie.
12. Helmond	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Effectiever benutten van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen.	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering is als uitgangspunt opgenomen dat een deel van de geprognoseerde ruimte gevonden moet worden op bestaande bedrijventerreinen door intensivering. Hiervoor worden in de Uitvoeringsagenda van de programmering procesafspraken gemaakt. Daarbij wordt wel geconstateerd dat de beschikbaarheid van voldoende ambtelijke uitvoeringscapaciteit hierbij cruciaal is.
12. Helmond	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Ruimte voor uitbreiding van lokale bedrijventerreinen in de kernen. MKB is van levensbelang voor het in stand houden van voorzieningen en verenigingsleven in de kernen.	Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
12. Helmond	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Agrarische bedrijven in het buitengebied toekomstperspectief bieden.	Binnen Economie/regionale agenda bedrijventerreinen ligt de focus op het op de reguliere bedrijventerreinen. Gevestigde agrarische bedrijven in het buitengebied zijn geen onderdeel hiervan. Vormt ook geen onderdeel van het programma Landelijk Gebied.
12. Helmond	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Goed vestigingsklimaat waardoor bedrijven zich blijven vestigen in de regio.	Een goede en evenwichtige verdeling van werkmilieus over de regio moet waarborgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan worden geaccommodeerd. Daarbij moeten we door het schaarser worden van ruimte wel scherpere keuzes maken in (sub-)regionale profilering.
12. Helmond	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	We willen voorkomen dat er knelpunten ontstaan door slimmer en duurzamer om te gaan met woon- en werklocaties. We pleiten daarom voor meer ruimte voor industrieterreinen	Afhankelijk van het type werkmilieu en de soort bedrijvigheid die daarbij past, worden locatiekeuzes gemaakt. Bereikbaarheid van de locaties en impact op vervoersbewegingen is één van de afwegingen. Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.

			binnen gemeentes en bij woonkernen waardoor minder woon-werk verkeer nodig zal zijn.	
12. Helmond	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Nieuwe verbindingen moeten ook gericht zijn buiten de Peel, provincie overstijgend.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
12. Helmond	Bedenking	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Het doorgaande verkeer (boven regionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel het probleem.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
12. Helmond	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ook aandacht voor de 'last mile' t.a.v. de (H)OV knopen, hier valt in de regio nog veel te winnen.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie
12. Helmond	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Investerings in OV moeten wel onder voorbehoud van garantie op vervoerskwaliteit en betaalbaarheid.	Onduidelijk wat hier onder vervoerkwaliteit en betaalbaarheid wordt bedoeld. Bij alle OV-investeringen zijn vervoerkwaliteit uitgangspunt en kosten/baten aandachtspunt.
12. Helmond	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Reisafstand en reistijd moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Er moet meer aandacht komen voor het brengen van het werk naar de mensen in plaats van de mens naar het werk	Nabijheid van werk en voorzieningen is een uitgangspunt in de Regionale Mobiliteitsvisie. Wel moeten we realistisch zijn in hoeverre de locatie van werkgelegenheid stuurbaar is.
12. Helmond	Wens	Algemeen	Het onderwerp gezondheid een integrale positie geven bij de ontwikkelprincipes.	We erkennen het belang van gezondheid, ook in combinatie met de ruimtelijke thema's. Bij de totstandkoming is dit niet besproken als een integrale positie bij de ontwikkelprincipes. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
12. Helmond	Wens	Algemeen	We pleiten voor een duurzamere en sociale visie ten aanzien van in stand houden en extra investering in lokale en centrale voorzieningen waardoor minder reizen nodig zal zijn. Denk hierbij aan zorginstellingen, ziekenhuizen, scholen en cultuur. Hierdoor wordt het voor veel mensen eenvoudiger en minder kostbaar om voor hen belangrijke bestemmingen te bereiken.	Goed punt van aandacht. In de regionale aanpak Voorzieningen wordt enerzijds ingezet op de versterking van de basisvoorzieningen (lokaal) en deze mee laten groeien met de schaa sprong, in relatie tot de versterking de regionale (centrale) en topvoorzieningen (regionaal,boventregionaal). Het vraagstuk in deze samenhang bezien en afstemmen.
13. Laarbeek	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Identiteit van het buitengebied beschermen en daarmee het contrast behouden met bebouwde kom.	Eens.

13. Laarbeek	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Concrete ambities wateropgaven en waterkwaliteit op MRE-niveau met de rolverdeling tussen overheid/bedrijfsleven/maatschappij. De regionale ambitie voor bestaande bebouwing, wat niet aan de huidige eisen voldoet, hieraan toevoegen.	We moeten in 2027 voldoen aan de Kader Richtlijn Water (EU verplichting). Dat lijkt vooralsnog een brug te ver. Hoe verder weg van de doelen, hoe meer beperkingen op ontwikkelruimte voor andere functies voor de toekomst. Het is belangrijk om samen met de waterschappen te onderzoeken wat de verplichte wateropgaven voor onze regio en gemeenten betekenen en hoe we dit kunnen vertalen naar afspraken en acties die passen binnen de regionale setting. Goed om dit te benaderen in combinatie met de ambities om de groenblauwe verbindingen op regionale schaal te versterken. Inzet: ontwikkelruimte voor de toekomst borgen en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.
13. Laarbeek	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Graag uitdrukkelijk het Ruimtelijk Afwegingskader de Peel benoemen in het document als basis voor de ontwikkelstrategie.	Indien de ontwikkelstrategie wordt aangepast (huidige versie of doorontwikkeling) wordt dit meegenomen.
13. Laarbeek	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Op regionaal niveau verdelen en plaatsen van energievoorzieningen (zoals windmolens) die een grote impact hebben op het landschappelijke beeld met inachtneming van de afspraken, doelstellingen en ontwikkelingen binnen de RES.	Deze wens is er ook breed. Dit is uitgewerkt in de RES en wordt verder uitgewerkt/geactualiseerd in de RES 2.0 (planning vaststelling 2027). De verdeling van energievoorzieningen is uiteraard ook sterk afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen.
13. Laarbeek	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Inbreiding van de kernen ten koste van groen zoveel mogelijk beperken, ruimte bieden aan uitbreidingsgebieden waar nodig.	Eens. Inbreiding heeft juist het doel om onder andere de ruimtelijke kwaliteit (dus ook groen) en klimaatadaptatie te verbeteren. Zeker niet om dit ten koste te laten gaan van groen. Ruimte voor uitbreiding is er ook, maar inderdaad wel waar nodig. Dit is heel nadrukkelijk besproken en beschreven in de ontwikkelstrategie.
13. Laarbeek	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht houden ook voor balans en sociale cohesie in wijken. Daarmee bestaande sociale netwerken bewaken.	Eens. We denken dat de ontwikkelstrategie hier ruimte voor geeft en dat de regionale aanpak voorzieningen hierin kan helpen. Maar we denken ook dat het uiteindelijk aan de gemeente zelf is om die balans en sociale cohesie bewaken.
13. Laarbeek	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht voor juiste woningbalans zoals die in de woondeal is opgenomen (30% sociale huur)	Eens. Woondeal en ontwikkelstrategie moeten met elkaar in lijn zijn.
13. Laarbeek	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Evenredige groei van voorzieningen met de groei van woningen en inwoners.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
13. Laarbeek	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Mogelijkheden hoogbouw ook in de kleinere kernen. Op specifieke plekken kan dit ook in de dorpen.	De ontwikkelstrategie doet geen uitspraken over hoogbouw. Dit is aan de lokale gemeente.
13. Laarbeek	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Omdraaien principe naar 'vitale kernen en dorpen als hefboom voor woningbouw': bedienen van alle doelgroepen en creëren van een gezellige woon- en leefomgeving	Graag gaan we in gesprek over de gedachte achter deze bedenking.
13. Laarbeek	Bedenking	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Het doorgaande verkeer (bovenregionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel een opgave voor de regio.	Eens dat dit een opgave is. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
13. Laarbeek	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Fijnmaziger OV voor betaalbare verbindingen tussen de kernen.	Deze wens is breed bekend en wordt meegenomen in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Echter het OV-gebruik -zeker in landelijk gebied- is nog herstellende na corona en er is niet tot nauwelijks extra subsidie beschikbaar.
13. Laarbeek	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Vergroten treinfrequentie en/of tussentijds in alternatieven voorzien (fiets/bus).	De wens wordt herkend en erkend. De mogelijkheden hiervoor zijn echter soms beperkt. Maar dit onderwerp wordt nadrukkelijk meegenomen in onder meer het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Actualisatie MIRT-onderzoek Brainport en Multimodale Agenda Zuid-Nederland.

13. Laarbeek	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Aandacht voor specifieke knelpunten in de regio.	Deze aandacht wordt meegenomen in de uitwerking van de mobiliteitsvisie en multimodale mobiliteitspakketten.
13. Laarbeek	Bedenking	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Regionale aanpak t.a.v. de verdeling van verschillende soorten bedrijvigheid in de regio (staat min of meer in ontwikkelstrategie zob)	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering programmeren we op regionaal niveau, waar we dit voorgaande jaren op subregionaal niveau hebben gedaan. De verdeling van diverse werkmilieus (en daarmee ook soorten bedrijvigheid) over de regio, ook passend bij de (sub-)regionale eigenheid, is daarbij nadrukkelijk onderwerp van discussie.
13. Laarbeek	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Effectiever benutten van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen.	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering is als uitgangspunt opgenomen dat een deel van de geprognoseerde ruimte gevonden moet worden op bestaande bedrijventerreinen door intensivering. Hiervoor worden in de Uitvoeringsagenda van de programmering procesafspraken gemaakt. Daarbij wordt wel geconstateerd dat de beschikbaarheid van voldoende ambtelijke uitvoeringscapaciteit hierbij cruciaal is.
13. Laarbeek	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Ruimte voor uitbreiding van lokale bedrijventerreinen in de kernen. MKB is van levensbelang voor het in stand houden van voorzieningen en verenigingsleven in de kernen.	Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
13. Laarbeek	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Agrarische bedrijven in het buitengebied toekomstperspectief bieden.	Binnen Economie/regionale agenda bedrijventerreinen ligt de focus op het op de reguliere bedrijventerreinen. Gevestigde agrarische bedrijven in het buitengebied zijn geen onderdeel hiervan. Vormt ook geen onderdeel van het programma Landelijk Gebied.
13. Laarbeek	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Goed vestigingsklimaat waardoor bedrijven zich blijven vestigen in de regio.	Een goede en evenwichtige verdeling van werkmilieus over de regio moet waarborgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan worden geaccommodeerd. Daarbij moeten we door het schaarser worden van ruimte wel scherpere keuzes maken in (sub-)regionale profilering.
13. Laarbeek	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	We willen voorkomen dat er knelpunten ontstaan door slimmer en duurzamer om te gaan met woon- en werklocaties. We pleiten daarom voor meer ruimte voor industrieterreinen binnen gemeentes en bij woonkernen waardoor minder woon-werk verkeer nodig zal zijn.	Afhankelijk van het type werkmilieu en de soort bedrijvigheid die daarbij past, worden locatiekeuzes gemaakt. Bereikbaarheid van de locaties en impact op vervoersbewegingen is één van de afwegingen. Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
13. Laarbeek	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Nieuwe verbindingen moeten ook gericht zijn buiten de Peel, provincie overstijgend.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
13. Laarbeek	Bedenking	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Het doorgaande verkeer (boven regionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel het probleem.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
13. Laarbeek	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ook aandacht voor de 'last mile' t.a.v. de (H)OV knopen, hier valt in de regio nog veel te winnen.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie

			regio; auto-infrastructuur is aanvullend		
13. Laarbeek	Wens		(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Investerings in OV moeten wel onder voorbehoud van garantie op vervoerskwaliteit en betaalbaarheid.	Onduidelijk wat hier onder vervoer kwaliteit en betaalbaarheid wordt bedoeld. Bij alle OV-investeringen zijn vervoer kwaliteit uitgangspunt en kosten/baten aandachtspunt.
13. Laarbeek	Wens		(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Reisafstand en reistijd moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Er moet meer aandacht komen voor het brengen van het werk naar de mensen in plaats van de mens naar het werk	Nabijheid van werk en voorzieningen is een uitgangspunt in de Regionale Mobiliteitsvisie. Wel moeten we realistisch zijn in hoeverre de locatie van werkgelegenheid stuurbaar is.
13. Laarbeek	Wens	Algemeen		Het onderwerp gezondheid een integrale positie geven bij de ontwikkelprincipes.	We erkennen het belang van gezondheid, ook in combinatie met de ruimtelijke thema's. Bij de totstandkoming is dit niet besproken als een integrale positie bij de ontwikkelprincipes. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
13. Laarbeek	Wens	Algemeen		We pleiten voor een duurzamere en sociale visie ten aanzien van in stand houden en extra investering in lokale en centrale voorzieningen waardoor minder reizen nodig zal zijn. Denk hierbij aan zorginstellingen, ziekenhuizen, scholen en cultuur. Hierdoor wordt het voor veel mensen eenvoudiger en minder kostbaar om voor hen belangrijke bestemmingen te bereiken.	Goed punt van aandacht. In de regionale aanpak Voorzieningen wordt enerzijds ingezet op de versterking van de basisvoorzieningen (lokaal) en deze mee laten groeien met de schaa sprong, in relatie tot de versterking de regionale (centrale) en topvoorzieningen (regionaal,boventregionaal). Het vraagstuk in deze samenhang bezien en afstemmen.
14. Nuenen c.a.				Geen	
15. Oirschot				Geen	
16. Reusel de Mierden	Bedenking	Algemeen		Voor de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden is de eigen Ontwikkelstrategie De Kempen 2024-2040 leidend <i>binnen</i> de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant.	Alle 21 gemeenten hebben ingestemd met de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. Wij gaan er van uit dat alle partners de afspraken en ontwikkelprincipes hieruit naleven. Op het moment dat een uitwerking anders wordt vormgegeven, of een nieuwe strategie niet helemaal past binnen de gemaakte afspraken, verwachten wij dat partners hierover actief het gesprek met ons aangaan.
16. Reusel de Mierden	Wens	Algemeen		In Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant wordt nog onvoldoende aandacht besteed aan brede welvaart, met name de (basis)voorzieningen, samenleving, welzijn, landschap en klimaat. <i>Bij het opstellen van de Ontwikkelstrategie De Kempen zijn door de inwoners zorgen geuit over deze thema's. Bij ingrepen in de fysieke leefomgeving dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor de sociaal-maatschappelijke gevolgen.</i>	Begrijpelijke opmerking. Dat is nu ook niet te corrigeren met een simpele wijziging. Wat het meeste recht doet aan de brede welvaart is om dit nadrukkelijk mee te nemen in de verdere doorontwikkeling of vervolgstappen van de ontwikkelstrategie. Dat is ook logisch en passend omdat brede welvaart centraal staat in het samenwerkingsakkoord MRE.

16. Reusel de Mierden	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Woningbouw is de hefboom voor vitale kernen. Voor landelijke kernen met veel particulier woningbezit is dit met alleen inbreiding onvoldoende te bereiken. Ook uitbreiding is noodzakelijk, met behoud van de kracht van het (mozaïek)landschap.	De primaire focus ligt op inbreiding. Daarover stelt de Ontwikkelstrategie: "We grijpen deze woningbouwopgave aan en zetten de woningbouw in als hefboom in onze <u>bestaande</u> bebouwde omgeving." Inbreiding alleen kan ook onvoldoende mogelijkheden bieden. Daarom houdt de ontwikkelstrategie houdt ook rekening met de optie voor uitbreiding. Daarover stelt de ontwikkelstrategie onder andere: " Bij uitbreiding geldt dat deze plaats kan vinden als na zorgvuldige afweging, inbreiding onvoldoende mogelijkheden biedt of als er zich door uitbreiding een bijzondere kans voordoet voor kwaliteitsverbetering in bestaand stedelijk/dorps-gebied (bijvoorbeeld transformatie van bedrijf met een milieucirkel aan de rand van het dorp naar woningbouw)."
16. Reusel de Mierden	Aandachts punt	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Een subregionale knoop voor De Kempen en de noodzakelijke mobiliteitstransitie in de Kempen is alleen succesvol, als er sprake is van een hoogwaardige openbaar vervoer (HOV) verbinding vanuit het stedelijk gebied van en naar De Kempen (de vervoersas Veldhoven-Eersel-Hapert-Bladel-Reusel). De Kempen is op dit moment de enige subregio in de MRE waar geen HOV of treinverbinding is. De gevraagde bijdrage aan de schaa sprong van de MRE kan niet middels de huidige OV-structuren. Het doortrekken van de HOV-structuur vanaf De Run in Veldhoven minimaal tot de te realiseren subregionale knoop in de omgeving Eersel en verder (!) is hierbij een noodzakelijke randvoorwaarde en dient met voorrang gerealiseerd te worden. De bereikbaarheid van en naar een mobiliteitsknooppunt in De Kempen is medebepalend voor het succes van de hub en verdient dus de nodige aandacht. De aanleg van een volwaardige HOV-verbinding in de Kempengemeenten Eersel, Bladel en Reusel-De Mierden dient hierbij nadrukkelijk onderzocht te worden. Mede gezien de nieuwe ontwikkelingen bij het BIC en de te verwachten extra mobiliteit en sluipverkeer in De Kempen.	Deze wens is bekend en wordt meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE
16. Reusel de Mierden		Algemeen	In de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant wordt nog onvoldoende aandacht besteed aan het thema Veiligheid. De schaa sprong in onze regio zorgt voor meer inwoners en vraagt om meer voorzieningen zoals meer woningen, scholen en huisartsenpraktijken. Dit heeft ook grote gevolgen voor onze veiligheid en onze veiligheidsregio. Ook de voorzieningen van onze hulpdiensten dienen mee te groeien in menskracht, materiaal en middelen. Daarbij dienen de ondersteunende basis (netwerk)infrastructuren in stad te worden gehouden zodat deze veilig en werken blijven. We roepen de MRE op als netwerk- en lobbyorganisatie om zich hiervoor in te zetten en aandacht te vragen voor financiering hiervan bij het Rijk.	Het thema veiligheid en het mee laten groeien van voorzieningen van onze hulpdiensten en veiligheidsinfrastructuur vormt geen onderdeel van de Regionaal aanpak Voorzieningen en is als opdracht ook niet belegd bij MRE.
17. Someren	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Identiteit van het buitengebied beschermen en daarmee het contrast behouden met bebouwde kom.	Eens.

17. Someren	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Concrete ambities wateropgaven en waterkwaliteit op MRE-niveau met de rolverdeling tussen overheid/bedrijfsleven/maatschappij. De regionale ambitie voor bestaande bebouwing, wat niet aan de huidige eisen voldoet, hieraan toevoegen.	We moeten in 2027 voldoen aan de Kader Richtlijn Water (EU verplichting). Dat lijkt vooralsnog een brug te ver. Hoe verder weg van de doelen, hoe meer beperkingen op ontwikkelruimte voor andere functies voor de toekomst. Het is belangrijk om samen met de waterschappen te onderzoeken wat de verplichte wateropgaven voor onze regio en gemeenten betekenen en hoe we dit kunnen vertalen naar afspraken en acties die passen binnen de regionale setting. Goed om dit te benaderen in combinatie met de ambities om de groenblauwe verbindingen op regionale schaal te versterken. Inzet: ontwikkelruimte voor de toekomst borgen en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.
17. Someren	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Graag uitdrukkelijk het Ruimtelijk Afwegingskader de Peel benoemen in het document als basis voor de ontwikkelstrategie.	Indien de ontwikkelstrategie wordt aangepast (huidige versie of doorontwikkeling) wordt dit meegenomen.
17. Someren	Wens	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Op regionaal niveau verdelen en plaatsen van energievoorzieningen (zoals windmolens) die een grote impact hebben op het landschappelijke beeld met inachtneming van de afspraken, doelstellingen en ontwikkelingen binnen de RES.	Deze wens is er ook breed. Dit is uitgewerkt in de RES en wordt verder uitgewerkt/geactualiseerd in de RES 2.0 (planning vaststelling 2027). De verdeling van energievoorzieningen is uiteraard ook sterk afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen.
17. Someren	Bedenking	Bodem, water, natuur en landschap als leidend principe	Inbreiding van de kernen ten koste van groen zoveel mogelijk beperken, ruimte bieden aan uitbreidingsgebieden waar nodig.	Eens. Inbreiding heeft juist het doel om onder andere de ruimtelijke kwaliteit (dus ook groen) en klimaatadaptatie te verbeteren. Zeker niet om dit ten koste te laten gaan van groen. Ruimte voor uitbreiding is er ook, maar inderdaad wel waar nodig. Dit is heel nadrukkelijk besproken en beschreven in de ontwikkelstrategie.
17. Someren	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht houden ook voor balans en sociale cohesie in wijken. Daarmee bestaande sociale netwerken bewaken.	Eens. We denken dat de ontwikkelstrategie hier ruimte voor geeft en dat de regionale aanpak voorzieningen hierin kan helpen. Maar we denken ook dat het uiteindelijk aan de gemeente zelf is om die balans en sociale cohesie bewaken.
17. Someren	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Aandacht voor juiste woningbalans zoals die in de woondeal is opgenomen (30% sociale huur)	Eens. Woondeal en ontwikkelstrategie moeten met elkaar in lijn zijn.
17. Someren	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Evenredige groei van voorzieningen met de groei van woningen en inwoners.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
17. Someren	Bedenking	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Mogelijkheden hoogbouw ook in de kleinere kernen. Op specifieke plekken kan dit ook in de dorpen.	De ontwikkelstrategie doet geen uitspraken over hoogbouw. Dit is aan de lokale gemeente.
17. Someren	Bedenking	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Het doorgaande verkeer (bovenregionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel een opgave voor de regio.	Eens dat dit een opgave is. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
17. Someren	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Fijnmaziger OV voor betaalbare verbindingen tussen de kernen.	Deze wens is breed bekend en wordt meegenomen in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Echter het OV-gebruik -zeker in landelijk gebied- is nog herstellende na corona en er is niet tot nauwelijks extra subsidie beschikbaar.
17. Someren	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Vergroten treinfrequentie en/of tussentijds in alternatieven voorzien (fiets/bus).	De wens wordt herkend en erkend. De mogelijkheden hiervoor zijn echter soms beperkt. Maar dit onderwerp wordt nadrukkelijk meegenomen in onder meer het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Actualisatie MIRT-onderzoek Brainport en Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
17. Someren	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	Aandacht voor specifieke knelpunten in de regio.	Deze aandacht wordt meegenomen in de uitwerking van de mobiliteitsvisie en multimodale mobiliteitspakketten.

17. Someren	Bedenking	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Regionale aanpak t.a.v. de verdeling van verschillende soorten bedrijvigheid in de regio (staat min of meer in ontwikkelstrategie zob)	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering programmeren we op regionaal niveau, waar we dit voorgaande jaren op subregionaal niveau hebben gedaan. De verdeling van diverse werkmilieus (en daarmee ook soorten bedrijvigheid) over de regio, ook passend bij de (sub-)regionale eigenheid, is daarbij nadrukkelijk onderwerp van discussie.
17. Someren	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Effectiever benutten van de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen.	In de nieuwe bedrijventerreinenprogrammering is als uitgangspunt opgenomen dat een deel van de geprognoseerde ruimte gevonden moet worden op bestaande bedrijventerreinen door intensivering. Hiervoor worden in de Uitvoeringsagenda van de programmering procesafspraken gemaakt. Daarbij wordt wel geconstateerd dat de beschikbaarheid van voldoende ambtelijke uitvoeringscapaciteit hierbij cruciaal is.
17. Someren	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Ruimte voor uitbreiding van lokale bedrijventerreinen in de kernen. MKB is van levensbelang voor het in stand houden van voorzieningen en verenigingsleven in de kernen.	Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
17. Someren	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Agrarische bedrijven in het buitengebied toekomstperspectief bieden.	Binnen Economie/regionale agenda bedrijventerreinen ligt de focus op het op de reguliere bedrijventerreinen. Gevestigde agrarische bedrijven in het buitengebied zijn geen onderdeel hiervan. Vormt ook geen onderdeel van het programma Landelijk Gebied.
17. Someren	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	Goed vestigingsklimaat waardoor bedrijven zich blijven vestigen in de regio.	Een goede en evenwichtige verdeling van werkmilieus over de regio moet waarborgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan worden geacommodeerd. Daarbij moeten we door het schaarser worden van ruimte wel scherpere keuzes maken in (sub-)regionale profilering.
17. Someren	Wens	Internationale topositie voor de brainport vraagt om een kwalitatieve agenda voor werklocaties	We willen voorkomen dat er knelpunten ontstaan door slimmer en duurzamer om te gaan met woon- en werklocaties. We pleiten daarom voor meer ruimte voor industrieterrainen binnen gemeentes en bij woonkernen waardoor minder woon-werk verkeer nodig zal zijn.	Afhankelijk van het type werkmilieu en de soort bedrijvigheid die daarbij past, worden locatiekeuzes gemaakt. Bereikbaarheid van de locaties en impact op vervoersbewegingen is één van de afwegingen. Met name het werkmilieu Regulier in de regionale programmering voorziet in ruimte voor lokale bedrijvigheid. In de nieuwe programmering is een evenwichtige verdeling hiervan over de regio één van de aandachtspunten.
17. Someren	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Nieuwe verbindingen moeten ook gericht zijn buiten de Peel, provincie overstijgend.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
17. Someren	Bedenking	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Het doorgaande verkeer (boven regionaal verkeer) wordt te weinig benoemd, maar is wel het probleem.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE, Multimodale Agenda Zuid-Nederland.
17. Someren	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Ook aandacht voor de 'last mile' t.a.v. de (H)OV knopen, hier valt in de regio nog veel te winnen.	Eens. Dit wordt ook meegenomen in o.a. het MultiModale MobiliteitsPakket MRE en in de provinciale voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie

17. Someren	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Investerings in OV moeten wel onder voorbehoud van garantie op vervoerskwaliteit en betaalbaarheid.	Onduidelijk wat hier onder vervoer kwaliteit en betaalbaarheid wordt bedoeld. Bij alle OV-investeringen zijn vervoer kwaliteit uitgangspunt en kosten/baten aandachtspunt.
17. Someren	Wens	(H)OV en fiets als mobiliteitsdragers voor de regio; auto-infrastructuur is aanvullend	Reisafstand en reistijd moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Er moet meer aandacht komen voor het brengen van het werk naar de mensen in plaats van de mens naar het werk	Nabijheid van werk en voorzieningen is een uitgangspunt in de Regionale Mobiliteitsvisie. Wel moeten we realistisch zijn in hoeverre de locatie van werkgelegenheid stuurbaar is.
17. Someren	Wens	Algemeen	Het onderwerp gezondheid een integrale positie geven bij de ontwikkelingsprincipes.	We erkennen het belang van gezondheid, ook in combinatie met de ruimtelijke thema's. Bij de totstandkoming is dit niet besproken als een integrale positie bij de ontwikkelingsprincipes. De meer concrete ambities en consequenties zijn dan ook niet in beeld gebracht of besproken met elkaar. Daarom het voorstel om dit nu niet aan te passen, het zou meer recht doen aan het onderwerp om dit mee te nemen in een doorontwikkeling van de ontwikkelstrategie. Dan kan op dat moment ook lading en inhoud worden gegeven aan het onderwerp, en consequenties/vervolgstappen worden besproken.
17. Someren	Wens	Algemeen	We pleiten voor een duurzamere en sociale visie ten aanzien van in stand houden en extra investering in lokale en centrale voorzieningen waardoor minder reizen nodig zal zijn. Denk hierbij aan zorginstellingen, ziekenhuizen, scholen en cultuur. Hierdoor wordt het voor veel mensen eenvoudiger en minder kostbaar om voor hen belangrijke bestemmingen te bereiken.	Goed punt van aandacht. In de regionale aanpak Voorzieningen wordt enerzijds ingezet op de versterking van de basisvoorzieningen (lokaal) en deze mee laten groeien met de schaa sprong, in relatie tot de versterking de regionale (centrale) en topvoorzieningen (regionaal,boventregionaal). Het vraagstuk in deze samenhang bezien en afstemmen.
18. Son en Breugel			Geen	
19. Valkenswaard	Wens	Woningbouw als hefboom voor vitale kernen en dorpen	Woningbouw wordt in de ontwikkelstrategie gezien als hefboom voor vitale dorpen en kernen, om zo de leefbaarheid in de dorpen en kernen te versterken. Het gaat hierbij niet alleen over het uitbreiden van de contouren van de kernen, maar ook over het investeren in de kwaliteit van bestaande buurten en wijken. Bij zowel uitbreiding als versterking gaat het niet alleen om het bouwen van nieuwe huizen, maar ook over voorzieningen. Onder andere scholen, huisartsen, verenigingen en sportvoorzieningen zijn van groot belang bij de uitbreiding en versterking van woningbouw. Valkenswaard spreekt dan ook de wens uit in vervolstrajecten n.a.v. de ontwikkelstrategie expliciet rekening te houden met alle aspecten van brede welvaart, waaronder voorzieningen. Om zo op een integrale wijze een bijdrage te leveren aan een evenwichtige schaa sprong waar de regio Zuidoost Brabant voor staat.	De regionale aanpak voorzieningen is ook ontstaan vanuit het besef dat het regionaal voorzieningenniveau moet meegroeien met de regionale woningbouwontwikkeling. Daarom is de Regionale aanpak Voorzieningen ook een gedeelde opdracht van het Poho Ruimte en Wonen en Poho Economie.
20. Veldhoven	Wens	Sub regionale knopen vergroten de netwerkkracht van de regio	We constateren dat er veel afhangt van de realisatie van de beoogde subregionale knopen en de daarmee samenhangende mobiliteits-hubs. Wij vragen aandacht om hier als regio voldoende uitvoeringskracht op te organiseren.	Duidelijk signaal. Deze wens zal worden besproken met de betreffende gemeenten.

20. Veldhoven	Aandachts punt	Algemeen	Wij vragen ons af welke rol wij als raden kunnen krijgen in het waarmaken van deze strategie. Hoe kunnen de 21 raden elkaar bijvoorbeeld voldoende helpen, inspireren, maar indien nodig ook aanspreken om de geschetste koers vast te houden?	Goede vraag. Hierover kunnen wij geen kant-en-klaar antwoord geven. Het voorstel is om dit te bespreken met de raadstafel ²¹ en eventueel terug laten komen op de regioconferentie.
21. Waalre	Wens	Algemeen	Wij verzoeken u bij het uitwerken van de vijf ontwikkelprincipes uit de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant rekening te houden met de financiële draagkracht van iedere individuele gemeente. Dit zeker gezien de actuele financiële ontwikkelingen. Door de gezamenlijke regio zal hiermee rekening moeten worden gehouden, ook als dat betekent dat daardoor ambities moeten worden bijgesteld.	De financiële situatie van de gemeenten en het ravijnjaar staan scherp op het netvlies en bepaalt de context bij de begroting van de MRE. Daarom wordt er ook nadrukkelijk gekeken naar externe financieringsbronnen voor de opgaven en ambities. Het signaal is duidelijk.